Cărţi ale filologilor francezi din secolul al XVI-lea în biblioteca lui Timotei Cipariu (II)

Dr. ELENA DAMIAN
Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir"
Cluj-Napoca

Résumé

Livres des philologues français du seizième siècle dans la bibliothèque de Timotei Cipariu (II)

18 auteurs français, représentants d'une grande valeur de la Renaissance, ayant des préoccupations multiples, parmi lesquelles celles de philologie aussi, ont fait partie de la bibliothèque de Timotei Cipariu. Cela témoigne de son intérêt pour la philologie, envisagée dans le sens large du mot. Ces livres, beaucoup d'entre eux étant des raretés, sont un motif de fierté pour la Bibliothèque académique de Cluj-Napoca et leur mise en valeur nous semble plus que nécessaire, même un honneur.

Keywords: *French philologists, renaissance, library, Timotei Cipariu, rare books, Academy Library, Cluj-Napoca*

Cea de a doua parte a studiului nostru se va referi la cei 18 filologi francezi din secolul al XVI-lea prezenţi prin operele lor cele mai importante (în 29 ediţii) în biblioteca lui Timotei Cipariu.

1. Din colecţia filologului Timotei Cipariu nu putea lipsi **Guillaume Budé** (1467 sau 1465-1540), cel care a jucat un rol deosebit în dezvoltarea umanismului în Franţa. Yves Giraud şi Marc-René Jung îl considerau cel mai important umanist francez al epocii. A fost numit „*père de la Renaissance*" („*părinte al Renaşterii*"), iar Erasmus îl apreciase ca fiind „*le prodige de la France*" („*miracolul Franţei*"). A fost o figură exemplară a Renaşterii, un iniţiator cu preocupări multiple; Budé a fost şi un bibliofil recunoscut, bibliotecar (din 1522) al regelui Francisc I. Pe lângă *studiile juridice*, Budé a avut şi studii de *filologie*. Este cunoscut, în special, ca *filolog* (unii cercetători l-au considerat chiar a fi fondatorul filologiei).

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

Meritul său cel mai mare a fost acela de a fi fost un elenist desăvârşit, un renovator al studiului limbii greceşti în Franţa, primul mare elenist francez (a învăţat aproape singur greaca).

Filologul G. Budé şi-a arătat talentul şi în lucrările ***De philologia*** (1530), ***Lexicon sive dictionarium Graeco-latinum***, ***Etude des lettres***, dar, mai ales, în ***Commentaires sur la langue grecque*** (1529) sau ***Commentarii linguae graecae***.

Dintre lucrările sale, la loc de cinste se află ***Commentarii Linguae Graecae***, care a apărut pentru prima oară la Paris în 1529 şi care i-a adus reputaţia de primul mare elenist francez. Această operă este socotită a fi „*o fântână de erudiţie*," „*o mină de informaţii*" pentru lexicografii din secolul următor.[1] În fondul Blaj se păstrează ediţia de la Basel din 1530, in folio, 1424 coloane, legată în pergament, exemplar care a aparţinut Bibliotecii basilitane (cota B 1296). Lucrarea a cunoscut numeroase reeditări, printre care şi cea din 1548. Un exemplar din această ediţie, al cărei posesor a fost Timotei Cipariu, se păstrează în colecţiile Bibliotecii academice clujene. Este ediţia definitivă, lărgită cu mai mult de o treime după notele lăsate de G. Budé, una dintre cele mai importante contribuţii renascentiste la studierea antichităţii greceşti. Această lucrare a constituit baza studierii limbii greceşti în Franţa şi a servit ca fundament pentru ***Thesaurus Graecae linguae*** al lui Henri II Estienne.

Commentarii linguae graecae... *Ab eodem accurate recogniti, atque amplius tertia parte aucti. - Parisiis, ex officina Roberti Stephani, 1548*, 1109 + 41 p. Cu marca tipografică şi deviza pe pagina de titlu şi posesorul T. Cipariu (2 stampile ovale: *Din biblioteca T. Cipariu şi Timotheu Cipariu*). Tot pe pagina de titlu întâlnim o însemnare manuscrisă cu cerneală neagră: *Editio per-rara*. Lucrarea este tipărită de Robert Estienne în condiţii grafice deosebite. Volumul este bine conservat, iar specialiştii consideră această ediţie ca fiind una rară. Legătura cărţii a fost refăcută (cota B 2909).

G. Budé „*adoptă în studiul său lingvistic o atitudine umanistă, înainte de toate: el plasează literatura deasupra oricărei manifestări a spiritului şi*

[1] Marie Madeleine de La Garauderie, ***Guillaume Budé. A Philosopher of Culture***, în ***Sixteenth Century Journal***, vol. 19, no. 3, 1988, p. 379.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

limitează filologia la stricta interpretare a autorilor. Cu toate acestea, amploarea însăşi a cunoaşterii sale a lumii clasice şi mulţimea subiectelor care îl interesau extind cercetările sale şi asupra altor aspecte ale vieţii antice şi dezvăluie naşterea unui interes ştiinţific, precursor al metodei comparative, adoptată apoi în studiul limbilor clasice."

Fără a avea o metodă lexicografică foarte riguroasă, G. Budé interpretează cu fineţe şi eleganţă un mare număr de cuvinte greceşti, raportându-le la termenii latini corespunzători. „*Operei îi lipseşte, din nefericire, un plan şi o ordine de prezentare a materialelor adunate, însă indexul alfabetic de la sfârşitul lucrării rezolvă parţial această lipsă*."[2] Stilul său propriu, unic, este apreciat peste timp. El s-a adresat unui public restrâns, cultivat, iar munca asupra limbajului a reprezentat pentru el „*o modalitate de sacralizare a actului scriiturii.*"[3]

Budé a fost, de asemenea, cel care a răspândit cuvântul e*nciclopedie* în limba franceză, cu 15 ani înaintea lui Rabelais (în ***Pantagruel***); a fost numit „*naşul*" termenului de *enciclopedie*.

A fost un apărător ferm al umanismului, pe care îl denumeşte adesea cu termenul tradiţional de *bonae litterae* sau, mai ales, cu *philologia*. Budé numeşte filologia „*iubita mea*;" cu toate acestea, pentru el, *teologia* este „*regina ştiinţelor*".. Pentru Budé, umanismul este cheia ştiinţei lui Dumnezeu, cheia vieţii contemplative.[4]

2. Robert Ier Estienne (Robertus Stephanus Primus, Paris, 1503-Geneva, 1559) a fost cel mai celebru tipograf al familiei Estienne (în timpul carierei sale de 34 de ani, el a tipărit atât la Paris, cât şi la Geneva, aproximativ 500 de lucrări, dintre care circa 10% în limba franceză, iar restul, în limbile latină, greacă şi ebraică), un umanist desăvârşit cu o educaţie intelectuală solidă, bun cunoscător al limbilor latină, greacă şi

[2] Laffont - Bompiani, ***Dictionnaire des oeuvres de tous les temps et de tous les pays. Littérature. Philosophie. Musique. Sciences***, Paris, S.E.D.E. et Bompiani, III-ème édition, vol. I (A-Dh), p. 478.

[3] Marie Madeleine de La Garauderie, ***op. cit.***, p. 380.

[4] ***Ibidem***, p. 381-386.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

ebraică (deşi nu a urmat cursurile niciunei universităţi),[5] aşa cum o dovedesc excelentele cărţi pe care le-a editat în aceste limbi. Aproape jumătate din lucrările tipărite de el sunt concepute de el însuşi, fără a lua în considerare prefeţele erudite, notele şi comentariile.[6] Robert Ier a fost *principalul tipograf biblic al Franţei în secolul al XVI-lea*. De asemenea, a tipărit noi ediţii ale clasicilor, superioare celor precedente, îmbogăţite cu note şi prefeţe pline de interes. Robert a publicat texte greceşti inedite: Dionysios din Halicarnas, Dio Cassius Appianus şi alţii, în ediţii princeps. Din principalii autori latini, a tipărit ediţii din operele complete ale lui Cicero (2), Terenţiu (12), Vergiliu (5) revăzute de el însuşi, însoţite de comentarii. A editat, de asemenea, operele contemporanilor: G. Budé, Fr. Hotman, Erasm, J. Calvin, ediţii extrem de îngrijite şi de o rară corectitudine, la un preţ accesibil.

Robert Ier este şi un *lexicograf* remarcabil. În lucrarea sa, ***Dictionarium seu latinae linguae thesaurus*** din 1531, capodoperă a genului, el dă traducerea franceză a unor termeni latini. De aici, ideea unui ***Dictionarium latinogallicum*** (1538), care, întors, devine (în anul 1539) ***Dictionnaire françois-latin*.** Ediţia a doua, cea din 1549, este amplificată cu cuvinte noi, furnizate de autorii contemporani, printre care, la loc de cinste, François Rabelais. Ediţia din 1549 devine, astfel, primul dicţionar francez important din secolul al XVI-lea. În concepţia lui Robert Ier Estienne, dicţionarele aveau menirea de a-l ajuta pe cititor în studierea ***Bibliei*** şi în cea a clasicilor latini.[7] În ***Traicté de grammaire française*** (1557), Robert Ier încearcă să stabilească unele norme ale limbii literare; ediţia a doua a lucrării a apărut în 1569.

Dicţionarele sale i-au asigurat o solidă reputaţie de filolog şi de lexicograf, iar ***Dictionnaire françois-latin*** va rămâne repertoriul cel mai cunoscut al lexicului francez al Renaşterii.

---

[5] Susan A. Stussy, ***Robert Estienne, Royal Printer, An Historical Study of the Elder Stephanus by Elizabeth Armstrong***, în ***Sixteenth Century Journal***, vol. 18, no. 2, 1987, p. 271.

[6] În fondurile Bibliotecii academice clujene se păstrează 45 de exemplare care poartă marca sa tipografică.

[7] Susan A. Stussy, ***op. cit.***, p. 271.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

În colecţiile Bibliotecii academice clujene se păstrează, bine conservate, două exemplare ale lucrării sale ***Thesaurus linguae latinae***, în trei volume, in-folio, însumând peste 3.000 de pagini (*Basileae, 1576, ex officina Frobeniana per Aurelium Frobenium*), volume legate în piele, cu ornamente, cu încuietori metalice, cu însemnări manuscrise (cotele C 51683 şi U 62339). Este cea mai importantă operă a sa, deoarece a stat la baza celorlalte dicţionare şi ea nu putea lipsi nici din biblioteca lui Timotei Cipariu, dar se păstrează într-o ediţie mai târzie. Dintre cărţile care i-au aparţinut lui Cipariu şi care s-au pierdut, nu ar fi exclus să fi existat şi o ediţie din secolul al XVI-lea.

Roberti Stephani lexicographorum principis Thesaurus linguae latinae in IV tomos divisus..., *Tomus I-IV. Basileae, Typis et impensis E. Et J. R. Thurmisiorum fratr., 1740–1743*; 3 vol., in-folio, legate în pergament, cu marca tipografică şi deviza pe foaia de titlu; cu ştampila lui Timotei Cipariu (cota B 1980).

3. Charles Estienne (Carolus Stephanus, 1504-1564) a tipărit la Paris între anii 1551 şi 1561. Dacă cei doi fraţi mai mari ai săi, François şi Robert, s-au dedicat de la început meseriei tatălui lor, pe Charles l-au pasionat mai mult filologia clasică şi istoria; apoi a decis să devină medic, obţinând diploma de doctor în medicină în anul 1542. Din motive familiale, se va dedica şi el meseriei de tipograf, începând cu anul 1551, reprezentând şi el una din figurile cele mai remarcabile ale tipografiei franceze.[8]

Charles Estienne, ca un demn reprezentant al Renaşterii, a creat numeroase opere care au aparţinut mai multor domenii (lucrări ştiinţifice şi lucrări cu caracter umanist).

La fel ca fratele său, Robert, Charles a fost crescut în spiritul cunoaşterii literelor şi a limbilor străine; a publicat dicţionare şi gramatici, a editat clasici şi a fost deschizător de drumuri şi în domeniul teatrului.[9]

---

[8] Vezi Elena Damian, ***Charles Estienne - autor şi editor***, în ***Biblioteca şi cercetarea***, XVII, Cluj-Napoca, 1993, p. 15-25.

[9] Charles Estienne a editat peste 100 de titluri, îmbinând disciplinele umaniste cu cele ştiinţifice; în colecţiile bibliotecii academice clujene se păstrează 11 ediţii în 13 exemplare ale lucrărilor sale apărute între 1554-1693, din care 3 exemplare în fondul Blaj, o ediţie Cipariu; lucrările sale sunt socotite a fi destul de rare.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

Activitatea de lexicograf este ilustrată prin redactarea câtorva **dicţionare** cum ar fi: ***Dictionarium latino-gallicum***..., Paris, 1552, in-folio, 1430 p. (altă ediţie-1570); ***Dictionnaire historique et poetique de toutes les nations, hommes, lieux, fleuves, montagnes***..., Paris, 1553;[10] ***Dictionarium latino-graecum***..., Paris, 1554, in-4; ***Dictionarium poeticum***..., Paris, 1559, in-8; ***Petit dictionnaire françois-latin***, Paris, 1559, in-4.

Gramaticile sale mai cunoscute sunt: ***Latina linguae cum graeca collatio ex Prisciano***..., ***constructionis ac totius grammatices***, Paris, 1554, in-8; ***Rudimenta latinogallica***, 1559, in-8 şi ***Rudimenta latinogallica cum accentibus***, Paris, R. Estienne II, 1588 (se pare că îi aparţin tot lui Charles).

De asemenea, Charles Estienne este cunoscut şi pentru editarea unor **clasici**: ***Thesaurus M. Tullii Ciceronis***, Paris, Ch. Estienne, 1556, in folio, 1591 p.; este ediţia întâi a acestei lucrări, tipărită în condiţii excepţionale;[11] ***Dionysius Halicarnas, Lutetiae, apud Carolum Stephanum***, 1554 (U 63918).

Dintre lucrările cu caracter filologic, în colecţia cipariană a bibliotecii noastre se păstrează: ***Dictionarium historicum geographicum poeticum***, *Authore Carolo Stephano*: ***Gentium hominum, deorum gentilium regionum, locorum, civitatum***,..., *Ebrodum (Yverdon, Elveţia), ex typis Societatis Helv. Caldarianae, 1621*, in-4, 2042 coloane, legată în pergament cu supralibrosul *C. K. 1645*. Pe foaia de titlu se află marca tipografică şi ştampila de posesor: *Timotheu Cipariu*. În carte există însemnări manuscrise şi sublinieri; exemplar bine conservat (B4801). Până la această ediţie, lucrarea a mai apărut în 1561, 1566, 1567, 1579, 1609. (În colecţiile Bibliotecii academice clujene, această lucrare se găseşte în 7 ediţii, în 9 exemplare, tipărite între 1609-1693).

[10] Acest dicţionar al lui Charles Estienne, secondat de fratele său, Robert, este socotit a fi precursorul dicţionarelor biografice moderne. Vezi Sidonia Puiu Fărcaş, ***Literatura de referinţă biografică*** (I), în ***Biblioteca şi cercetarea***, X, Cluj-Napoca, 1986, p. 194.

[11] Fred Schreiber, ***The Estiennes (Catalogue)***, New York, E. K. Schreiber, 1982, p. 123.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

4. Henri II Estienne (Henricus Stephanus Secundus, 1528 sau 1531 - 1598), fiul cel mare al lui Robert I[er] este, din cele mai multe puncte de vedere, cel mai important reprezentant al familiei, supranumit „*le Grand*."

Dacă tatăl său a fost cel mai prolific tipograf al familiei, Henri Estienne a fost cel mai prolific savant al acesteia. Filolog, gramatician de renume, erudit, autor satiric şi polemist, editor şi comentator, a crescut într-o familie în care şi servitorii vorbeau latina, iar savanţii vremii îşi dădeau întâlnire în casa lor. Henri II a învăţat latina la o vârstă fragedă, dar adevărata sa pasiune a fost limba greacă. La 15 ani era capabil să-şi ajute tatăl la editarea textelor greceşti. Fiind foarte dotat pentru limbile străine, el a învăţat şi italiana, spaniola, flamanda şi mai multe limbi orientale. Spirit riguros, era îndrăgostit mai presus de orice de un limbaj corect.

Henri II este mai mult un erudit, om de litere, decât un tipograf,[12] cu o educaţie umanistă de excepţie.[13] Prin exemplul său personal şi cu argumente, el a militat în favoarea limbii franceze. A relevat înrudirea dintre franceză şi greacă şi a protestat împotriva italienismelor la modă şi a abuzurilor folosirii lor. Prin numeroase lucrări a vrut să demonstreze superioritatea limbii franceze faţă de celelalte limbi moderne, comparând-o cu greaca, pe care el personal o considera „*cea mai frumoasă dintre toate limbile*."[14]

În anul 1572 este tipărită la Geneva opera sa capitală, care i-a adus admiraţia unei lumi întregi, un monument de erudiţie. Această lucrare marchează cel mai important punct al carierei sale, dar şi un punct înalt al

---

[12] În timpul celor 40 de ani de carieră tipografică, Henri II a editat aproximativ 170 de lucrări în diverse limbi. Prin importanţa ediţiilor, literatura greacă deţine locul I. În colecţiile Bibliotecii academice clujene se păstrează 64 de exemplare cu marca sa tipografică, identificate până în prezent.

[13] Pentru activitatea sa ca şi tipograf, vezi Elena Damian, ***Ediţii Stephaniene în colecţiile Bibliotecii academice clujene*** (II), în ***Biblioteca şi cercetarea***, XIV, Cluj-Napoca, 1990, p. 79-95.

[14] André Lagarde, Laurent Michard, ***XVIe siècle. Les grands auteurs français du programme*** (II), Paris, Bordas, 1970, p. 8-9; ***Histoire de la littérature française***, vol. I. Coordonator Angela Ion, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1982, p. 93.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

ştiinţei europene, lucrare care a rămas până astăzi un element esenţial pentru studiile greceşti. ***Thesaurus Graecae Linguae*** i-a adus faima, dar şi ruina financiară. Planul acestei opere monumentale fusese conceput de tatăl său, care a dorit să facă pentru limba greacă ceea ce făcuse pentru limba latină (***Thesaurus Linguae Latinae***). Aces Thesaurus grec a fost şi o operă de pionierat. Henri II a grupat cuvintele după rădăcina lor etimologică şi nu într-o ordine strict alfabetică. Încă din 1558, sub supravegherea atentă a tatălui său, Henri II lucra deja la ***Thesaurus***. Chiar dacă nu ar fi realizat nimic altceva, numele său tot ar fi rămas înscris pentru totdeauna în istoria învăţăturii umaniste.[15] Opera este alcătuită din 5 tomuri, în 4 volume, plus un volum ***Appendix***. Vol. I (Tomus I, A-I, 1946 coloane), vol. II (Tomus II, K-O, 1700 coloane), vol. III (Tomus III + Tomus IV, legate împreună, P-YW, 1793 coloane, F-WX, 834 coloane), vol. IV (Tomus V, Q-Z, 1766 coloane şi un volum ***Appendix Libellorum ad Thesaurum Graecae Linguae pertinentur***, 1746 coloane plus ***Indicis in Thesaurum Linguae Graecae***, 212 coloane).

Dintre operele sale care ilustrează activitatea de filolog, în colecţia lui Timotei Cipariu se păstrează următoarele ediţii: ***Thesaurus Graecae Linguae. Ab Henrico Stephano constructus*** (Geneva), *1572, excudebat Henricus Stephanus*, in folio, 4 volume legate în piele cu ornamente aurii pe cotor, cu mai multe însemnări manuscrise, mai ales pe pagina de titlu a volumului întâi, cu marca tipografică şi deviza pe pagina de titlu a primului volum, cu ştampila de posesor T. Cipariu. (B 2353)

Thesaurus Graecae Linguae este însoţit de ***Glossaria duo De Atticaw linguae seu dialecti idiomatis, comment(arius)***, (Geneva), 1573, in-folio, tipărită tot de Henricus Stephanus. Acest volum are o legătură artistică deosebită, legat în piele în 1573, cu un ex libris aurit pe coperta a doua (*ex Bibliotheca Bunaviana*). Prima ediţie a acestei importante opere (de obicei, considerată în mod eronat ca un supliment al ***Thesaurus-ului Graecae Linguae***) este, de fapt, o operă independentă, cu toate că este o lucrare auxiliară ***Thesaurus***-ului. Volumul este împărţit în două părţi, din care prima constă în ediţiile princeps ale celor două valoroase glosare bilingve bizantine antice: glosarul latin-grec al lui Philoxenus şi glosarul

[15] Fred Schreiber, ***op. cit.***, p. 158-159.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

grec-latin al lui Cyrillus.[16] În colecţiile Bibliotecii academice clujene, se păstrează acest volum tot în fondul Blaj (B17699), dar nu i-a aparţinut lui T. Cipariu. Jacques Charles Brunet în ***Manuel du libraire et de l'amateur de livres*** afirmă că este destul de dificil să găseşti toate aceste volume împreună şi bine conservate. El le consideră o raritate. Biblioteca noastră se poate mândri că este păstrătoarea acestei opere rare.

L'Introduction au Traité de la conformité des merveilles anciennes avec les modernes, ou Traité préparatif à l'Apologie pour Herodote... (Geneva, H. Stephanus), 1579, in-8, 572 p., legată în piele maro. Lucrarea a apărut pentru prima oară în 1566 şi a fost reeditată în anii 1567, 1572, 1579, 1580, 1582 şi 1592. Este o culegere de povestiri, nuvele şi fabule satirice. Henri II a dat aici curs liber geniului său debordant şi tumultuos. Este un tablou viu exagerat şi dezordonat al stării bisericii dinainte de Reformă. Autorului i se recunosc calităţile de povestitor şi pamfletar.[17] (B 3211)

Traducător: ***Emendationes partim Annotationes in quosdam Hymnorum locos*** [...] în: ***Callimachi Cyrenaei Hymni (cum suis scholiis Graecis) et Epigrammata,..., Eiusdem interpretatio Epigrammatum, et Annotationes in Hymnos*** (*Genevae), excudebat Henricus Stephanus, 1577*, in-4, 134 p. (B 5537)

Comentator: ***Quinti Horatii Flacci. Poemata, novis scholiis et argumentis ab Henrico Stephano illustrata. Eiusdem Henr. Stephani Diatribae de hac sua editione Horatii et variis in eum observationibus...*** (*Genevae, H. Stephanus, c. 1577*), in-8; probabil, ediţia a II-a (B 2893); ***Idem***, *Editio tertia, ... (Genevae), excudebat Paulus Stephanus, 1600*, in-8. (B 2533); ***Orpheus. Orphei Argonautica hymni et de lapidus curante... Accedunt Henrici Stephani in omnia et Josephi Scaligeri in Hymnos notae***, *Trajecti ad Rhenum, apud Guilielmum Vandewater?, 1689*, in-12. (B 4734); ***Orpheus. Orphei Argonautica hymni libellus de lapidus et fragmenta***

[16] Ibidem, p. 159.

[17] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***. Publié sous la direction de Monseigneur Georges Grente. Collaborateurs: Albert Pauphilet, Louis Pichard, Robert Barroux, Paris, Arthème Fayard, 1951, p. 313.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

cum notis H. Stephani et *... Lipsiae, sumptibus Casperi Fritsch, 1764*, in-8. (B 2935)

Editor şi comentator: ***Anthologia Graeca. Florilegium diversorum epigrammatum veterum...*** (*Genevae), excudebat Henricus Stephanus, 1566*, in-4[18]. (B 5530).

Aşadar 8 opere scrise, traduse, comentate sau editate de Henri II Estienne i-au aparţinut lui Timotei Cipariu.

5. Paul Estienne (Paulus Stephanus, 1566–1627), fiul lui Henri II, a primit titlul de tipograf în 1590. El a preluat tipografia tatălui său şi, între 1599-1626, a tipărit la Geneva în jur de 25 de ediţii. Dintre acestea, se remarcă în mod deosebit ediţiile din poetul grec *Pindar* (ediţia din 1599 este în formatul in-4, dar toate ediţiile anterioare sau mai târzii au fost ediţii de buzunar in-16). Paul l-a editat şi pe *Horatius Flaccus Quintus*. În colecţiile Bibliotecii academice clujene se păstrează un exemplar din: ***Poemata****. Editio Tertia (Geneva), excudebat Paulus Stephanus, 1600*, in-8, legat în pergament cu ornamente. Paul este editorul, iar Henri II, comentatorul. (B 2533) Exemplarul i-a aparţinut lui Timotei Cipariu. Cu Paul Estienne, ramura din Geneva a dinastiei Stephanus se sfârşeşte.[19]

6. Isaac Casaubon (Isacus Casaubonus, 1559-1614), cunoscut şi sub pseudonimul de Hortibonus, a studiat dreptul, teologia, limbile orientale. La vârsta de 9 ani, el cunoştea deja foarte bine limba latină. A fost şi un excelent elenist. A predat limba greacă la Montpellier, la Lyon, la Geneva şi la Paris. În anul 1600 devine bibliotecarul regelui Henric al IV-lea. După

[18] Printre cele mai frumoase ediţii de clasici tipărite de H. Estienne se numără şi ***Platon. Opera quae extant omnia*** *(Genevae), excudebat Henr. Stephanus, 1578*, 3 vol. in-folio, o ediţie foarte frumoasă, un exemplar de lux cu foaia de titlu deosebită. Monumentala ediţie Platon a lui H. Estienne este prima ediţie completă care, pentru două secole, a rămas instrumentul indispensabil studiilor platoniene. Dintre toate ediţiile lui Platon, este, probabil, cea mai deosebit decorată. El a folosit întreaga sa serie de litere ornate. Acest *Platon* somptuos a contribuit, în continuare, la ruina sa financiară, dar, în acelaşi timp, i-a adus glorie eruditului H. Estienne, dar şi tipografului. (U74146) Vezi: Fred Schreiber, ***op. cit.***, p. 170.

[19] Vezi Elena Damian, ***Ediţii Stephaniene...***, p. 93-94.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

asasinarea regelui, el se retrage în Anglia. A fost căsătorit cu Florence, fiica lui Henri II Estienne.

Casaubon a fost, înainte de toate, unul dintre filologii de renume ai vremii. A comentat vreo 20 de autori antici, mai ales greci, şi a tradus şi editat autori antici. Greci: Aristotel, Dionysios din Halicarnas, Diogene Laertius, Polyb, Strabon, Teocrit, Teofrast, Dionisius Chrisostomus; latini: Apuleius, Pliniu cel Tânăr, Suetoniu şi alţii. Ediţia sa din Suetoniu a avut un mare succes. A tipărit ediţia princeps din ***Stratagemata*** lui Polyen (1589). J. J. Scaliger l-a supranumit „*Phénix des erudits*." A scris mult şi, pe lângă ediţiile şi comentariile despre antici, a publicat şi numeroase tratate de polemică şi a purtat corespondenţă cu învăţaţii vremii: J. A. de Thou, Grotius, Dominique Baudier, Pierre Pithou şi alţii. Corespondenţa sa este o mărturie a atmosferei din mediul umanist al epocii.[20]

În colecţia lui Timotei Cipariu se păstrează ediţia: ***C. Suetonii Tranquilli de XII Caesaribus libri VIII. Eiusdem De Illustribus grammaticis et de claris rhetoribus... Isaacus Casaubonus ex fide vetustisimorum librorum recensuit et libros adiecit Animadversionum. Editio altera ab auctore emendata et locis quamplurimus aucta...*** *Parisiis, apud Hieronymum Drovart, 1610*, in-folio, 1754 coloane, cu index, legată în pergament. (B2163)

7. Léger Duchesne (Leodegarius a Quercu, ?-1588), filolog şi umanist parizian, profesor de limba latină la Colegiul Regal, între 1561 şi 1586. Este autorul mai multor volume de poezie latină, al unor ediţii şi note despre câţiva autori latini: Cicero, Seneca, Martial. Operele sale cele mai cunoscute sunt: ***Flores epigrammatum***, Paris, 1555; ***Praelectiones et poemata***, Paris, 1559; ***Farrago poematum***, Paris, 1560, 2 vol.[21]

În fondurile Bibliotecii academice clujene, în colecţia lui Cipariu, se păstrează: ***Flores epigrammatum, ex optimis quibusque autoribus excerpti per Leodegarius a Quercu [...] Tomus primus...*** *Paris, apud Aegidium*

[20] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 158-159; ***Grand Larousse encyclopédique en dix volumes***, vol. 2, Paris, Librairie Larousse, 1960, p. 675.

[21] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 261.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

Gorbinum, 1560, in-16, 349 p., cu ştampila de posesor, *Timotheu Cipariu*, pe pagina de titlu. (B 4539)

8. Denis Lambin (Dionisius Lambinus, 1516–1572), umanist, unul dintre cei mai remarcabili profesori de limba greacă de la Collège de France (1560–1572) şi un excelent latinist. Pasionat de Renaştere, el este nedrept faţă de Evul Mediu, pe care îl caracteriza ca fiind „*pură nebunie, pură prostie, pură barbarie*." D. Lambin este autorul a numeroase traduceri din greacă şi latină. A editat autori greci şi latini (Demostene, Lucretiu, Plaut, Cicero, Horatiu), a tipărit dizertaţii despre literatura greacă.[22]

Din operele acestui autor francez, T. Cipariu a deţinut următoarele exemplare: ***T. Lucretii Cari, De rerum natura, libri VI, A Dion. Lambino commentariis illustrati ... Accesserunt haec praetereae, Vita Lucretii, eodem Lambino autore*** *... Lutetiae, apud Ioannem Benenatum, 1570*, in-4, legată în piele alb-gălbui, cu marca tipografică pe pagina de titlu, mai multe însemnări manuscrise, printre care şi însemnarea: *Comparavit Georg Gabriel Sinkai, ordr. S. Basilii Magni, 1778* şi cu ştampila de posesor a lui T. Cipariu. Aşadar, această ediţie a aparţinut unor personalităţi celebre, cum au fost Gheorghe Şincai sau Timotei Cipariu. Exemplarul este bine conservat. (B 1115)

In Q. Horatium Flaccum... Commentarii copiosissimi et ab auctore plus tertia parte post primam editionem amplificati... Editio postrema. Pars I–II, *Francofurti ad Moenum, ex officina typographica Andreae Wecheli, 1577*, in-folio, legată în pergament, cu marca tipografică pe pagina de titlu, cu stampila T. Cipariu, cu multe însemnări şi sublinieri în carte. (B 3774)

M. Tullii Ciceronis, Orationis, Ex recensione Ioannis Georgii Graevii cum eiusdem animadversionibus et notis integris Francisci Hotomanni, Dionysii Lambini, Fulvii Ursini, Paulli Manutii, ac selectis aliorum..., *Amstelodami, ex typographia P. et I. Blaev, 1699*, 6 vol., in-8, legată în pergament, cu marca tipografică pe pagina de titlu, cu ştampila T. Cipariu, volume bine conservate. (B 2312)

9. Michel de L'Hospital (1505-1573), personalitate complexă a Renaşterii, cancelar al Franţei, orator politic, jurist, umanist care a dorit să

[22] ***Ibidem***, p. 415; ***Grand Larousse encyclopédique en dix volumes...***, vol. 6, p. 566.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

corecteze lumea coruptă în care trăia; un patriot profund, care a luptat pentru dreptate, pace, toleranţă şi care avea o aversiune pentru fanatism. A studiat dreptul la Toulouse, apoi la Padova, unde a fost şi profesor. Contemporanii săi l-au caracterizat ca fiind „*cel mai mare cancelar, cel mai mare savant, cel mai demn şi cel mai universal care a existat vreodată în Franţa.*" L'Hospital a fost celebrat de poeţii, umaniştii, magistraţii şi profesorii de la Colegiul Regal, care i-au dedicat un volum de versuri rămas manuscris (Lyon, 1564) şi păstrat la Biblioteca naţională din Paris. Printre autori, personalităţi marcante ale epocii: Adrien Turnèbe, Denis Lambin, Léger Duchesne, Th. de Bèze, Jean Dorat şi alţii. A avut o excelentă cultură latină, iar umanismul italian a fost preocuparea sa timp de 6 ani, în timpul şederii sale la Padova. A scris poeme latine, a căror deviză a împrumutat-o de la Horatiu: „*Impavidum ferient ruinae*."

Poeziile sale au fost publicate în anul 1585, la Paris, in-folio, de nepotul său Michel Hurault de L'Hospital, împreună cu câţiva prieteni, printre care şi de Thou. Poeţii Pleiadei îl considerau un demn restaurator al adevăratei poezii şi îl comparau cu Horatiu.[23] Ediţia cipariană care se păstrează în fondul Blaj este: ***Michaelis Hospitalii Galliarum Cancellarii Epistolarum seu Sermonum libri sex. Altera editio*** *Lugduni, per Hugonem Gazeium, 1592*, in-8, legată în piele maro, cu marca tipografică pe pagina de titlu şi cu ştampila de posesor a lui T. Cipariu. (B2673)

10. Marc Antoine Muret (1526-1585), umanistul francez apreciat în epocă datorită erudiţiei sale, s-a format mai ales printr-un riguros efort personal, astfel încât, la 19 ani, era capabil să predea. Şi-a început cariera didactică în provincie, în 1545, apoi, în 1547, era profesor la Bordeaux, la Collège de Guyenne, unde l-a avut ca elev pe Michel de Montaigne. Între 1551 şi 1553 a predat la Paris la Collège du Cardinal Lemoine, apoi la Toulouse. Muret era interesat în special de poeţii latini (Horatiu era printre preferaţii săi), dar nu a neglijat nici limba greacă. Obligat fiind să părăsească Franţa (a fost acuzat de moravuri suspecte), a plecat în Italia şi a predat la Veneţia, Padova şi la Roma până în 1584 (între 1563 şi 1584 a predat, la Universitatea din Roma, filosofia morală). I se datorează mai

[23] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 452-453; ***Grand Larousse encyclopédique en dix volumes***..., vol. 6, p. 724-725.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

multe ediţii adnotate ale autorilor latini, câteva poezii franţuzeşti destul de mediocre, un comentariu al operei ***Les Amours*** (1553) a lui Ronsard (cu cercul căruia a avut legături strânse) şi, mai ales, numeroase opere scrise în latină (volumul de poezii ***Juvenilia*** - 1552, tragedia ***Julius Caesar***).

Opera lui Muret este considerabilă. Lucrările sale filologice cuprind ediţiile adnotate ale lui: Caius Valerius Catullus, 1554; Quintus Horatius Flaccus, 1555; Publius Terentius Afer, 1555; Cicero, Marcus Tullius, 1557; Tibullus Albius, 1558; Propertius Sextus Aurelius Carus, 1558. Toate aceste ediţii au fost tipărite la Veneţia, pe parcursul a 4 ani. Sunt cunoscute, de asemenea, comentariile sale la operele lui Cicero, Aristotel, Platon, Tacitus, dintre care multe sunt postume.

Filologul Muret a fost apreciat a fi adesea superficial, ediţiile sale, mai degrabă şcolare decât savante; notele sale critice sunt erudite, dar lipsite de profunzime. Poetul Muret este apreciat îndeosebi pentru versurile latineşti elegante, pline de fineţe şi graţie. Versurile franţuzeşti, puţin numeroase, nu au nimic remarcabil.[24]

În colecţia cipariană se păstrează următoarele ediţii: ***Opera. Tomus*** *I–V. Veronae, apud Io. Albertum Tumermanum in Vico Artium, 1727–1730*, 5 vol., in-8, legate în piele maro, cu ştampila de posesor a lui T. Cipariu. Tomus I ***Orationes***..., 1727 (provine din Biblioteca Basilitană); Tomus II ***Epistolas***..., 1727; Tomus III ***Variarum lectionum libros*** *XV*..., 1728; Tomus IV ***Libros reliquos*** *IIII*..., 1729; Tomus V ***Commentaria... in libros ethicorum Aristotelis***, 1730 (B 2058); ***Orationes, Epistolae et Poemata...*** *Lipsiae, in officina Grossiano, 1741*, in-8, legată în pergament, cu stampila de posesor a lui T. Cipariu. În carte, portretul lui Muret (B 4202).

11. Jean Salmon (Maigret sau Macrinus, 1490-1557), umanistul francez protejat al arhiepiscopului din Bourges, însărcinat cu educaţia lui Claude şi Honoré de Savoie, apoi, datorită protecţiei cardinalului Du Bellay, a devenit valet de cameră a lui Francisc I, este autorul unor poezii latine. A scris câteva volume de ode, elegii, imnuri, epigrame care au fost

[24] ***Grand Larousse encyclopédique en dix volumes***..., vol. 7, p. 598; ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 531-533.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

publicate între 1530 şi 1550. Latina sa elegantă şi talentul său i-au adus porecla de „*Horaţiu francez*” („*Horace français*”).[25]

Lui Cipariu i-a aparţinut ediţia ***Odarum libri tres...,*** *Parisiis, ex officina Rob. Stephani, 1546*, in-8, legată cu carton; la aceeaşi cotă, găsim şi lucrarea Du Bellay, Jean cardinal, ***Poemata***, *Parisiis, ex officina Rob. Stephani, 1546* (B 1965).

12. Adrien Turnèbe (Turnebus, 1512-1565), umanistul francez, elevul lui Jacques Toussain, profesor la Toulouse (1533), apoi la Collège de France (din 1547 l-a înlocuit pe Toussain la catedra de literaturi vechi, iar din 1561 a fost titularul catedrei de filosofie greacă). Între 1552 şi 1556, el s-a ocupat de tipărirea cărţilor greceşti la Imprimeria regală. Renumit pentru imensa sa cultură şi pentru probitatea sa intelectuală, a scos numeroase ediţii şi comentarii ale autorilor greci. Ca latinist, se ocupă de Cicero şi îl combate pe Ramus; ca filosof, îl susţine pe Platon împotriva lui Aristotel.

Reputaţia sa printre studenţii şi profesorii din întreaga Europă era imensă. Etienne Pasquier, de exemplu, afirma despre opera sa ***Adversaria***: „*Este o lucrare inestimabilă din punctul de vedere al varietăţii cunoştinţelor*.”[26]

Dintre lucrările sale care i-au aparţinut lui Timotei Cipariu, în colecţiile Bibliotecii academice clujene se păstrează ediţia de comentarii la opera lui Quintilian: M. Fabii Quintiliani. ***Institutionum oratoriarum libri duodecim...*** *Lugd. Batav et Roterodami, ex officina Hackiana, 1665*, in-8, legată în pergament, cu ştampila de posesor T. Cipariu. (B2372)

13. Dominique Baudier (Baudius, 1561-1613), umanist, autor prolific, a fost unul dintre primii membri ai Academiei din Leyda. A studiat teologia şi a obţinut doctoratul în drept, la Leyda, în 1585. A petrecut în Franţa în perioada 1587–1597. A fost ambasador în Anglia, apoi s-a stabilit definitiv la Leyda, în 1602. Au rămas de la el mai ales opere în latină: poeme de dragoste (***Amores***), morale, un volum de

[25] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 630; ***Grand Larousse encyclopédique en dix volumes***..., vol. 9, p. 555.

[26] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 674; ***Grand Larousse encyclopédique en dix volumes***..., vol. 10, p. 560.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

discursuri literare, scrisori, un tratat de istorie în 3 cărţi şi un mic tratat de drept. Singurele opere în franceză sunt nişte versuri în volume colective.

Umanist cultivat, a avut legături cu erudiţii Casaubon, Th. de Bèze, J. Scaliger, Grotius. A polemizat împotriva lui Montaigne.[27] Dintre lucrările sale, volumul care i-a aparţinut lui Timotei Cipariu este ***Poemata. Nova editio et prioribus auctior...*** *Amstelodami, apud Ioannem Iansonium, 1640*, in-12, 670 p.; cu marca tipografică pe pagina de titlu, cu chenar ornamental, cu ştampila de posesor a lui Timotheu Cipariu. Volum bine conservat, cu portretul lui Baudius şi anii în care a trăit, cu o legătură din pergament gălbui (B 4523).

14. Théodore de Bèze (1519-1601), personalitate complexă a Renaşterii franceze, a fost scriitor, poet, dramaturg şi teolog protestant, principalul colaborator al lui Jean Calvin. A provenit dintr-o familie nobilă şi austeră. A studiat la Bourges şi la Orléans, sub îndrumarea profesorului Melchior Wolmar, cel care l-a îndrumat spre Reformă. La Paris avea reputaţia de literat, la Lausanne a fost profesor de greacă, iar din 1558 a fost profesor de teologie şi pastor la Geneva. A jucat un rol deosebit în cadrul Reformei. Théodore de Bèze a fost, de asemenea, promotorul renaşterii literare, proclamând necesitatea de a-i lua drept modele pe antici fără, însă, a-i imita orbeşte.

Operele sale, atât în latină cât şi în franceză, aproape 100 de titluri, aparţin mai multor domenii. A scris poezii: ***Juvenilla*** (1548), ***Poemata*** (1548), a tradus în versuri ***Psalmii lui David***, a scris o tragedie biblică, ***Abraham sacrifiant*** (1550) sau ***Le Sacrifice d'Abraham*** (prima tragedie scrisă în franceză). A scris o carte despre pronunţia în limba franceză (1584) şi o alta despre ortografia franceză. A condus redactarea lucrării ***Histoire ecclésiastique des Eglises réformées du royaume de France*** (1580), adevărat act de credinţă în Reformă.[28]

Versurile sale din volumul ***Poemata*** din 1548 relevau deja un umanist de excepţie. Ediţia a doua din 1569 este tipărită de Henri II Estienne, alte ediţii apar în 1576 şi 1599. Un volum ***Poemata varia***.

---

[27] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 85.

[28] ***Grand Larousse encyclopédique en dix volumes***..., vol. 2, p. 113; ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 104-105.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

Silvae. Elegiae. Epitaphia. Epigramm. Icones. Emblemata... Omnia ab ipso auctore in unum nunc Corpus collecto et recognita... (Genevae), *excudebat Jacobus Stoer, 1599*, in-16, 206 f., cu marca tipografică pe pagina de titlu, cu chenar ornamentat, un volum bine conservat, legat în piele albă, i-a aparţinut lui T. Cipariu. Ştampila de posesor se află pe pagina de titlu (B 6301).

Prin personalitatea sa şi prin opera sa imensă şi variată, Th. de Bèze domină întregul secol al Renaşterii.

15. Denis Godefroy (1549–1621), fondatorul unei adevărate dinastii de istorici şi jurişti, a fost un romanist deosebit de apreciat în epoca sa şi un profesor pe care universităţile şi-l disputau. Pe vremea când studia la Heidelberg, el a îmbrăţişat Reforma. Din cauza problemelor religioase, a trebuit să părăsească Parisul, unde se stabilise în 1573 şi s-a retras în 1580 la Geneva, unde a predat dreptul. A peregrinat la Basel, apoi la Strasbourg, după ce casa şi biblioteca i-au fost incendiate. În 1591, la Strasbourg, a predat istoria; în anul 1600 a acceptat o catedră la universitatea din Heidelberg, pe care a părăsit-o câteva luni mai târziu, revenind la Strasbourg, apoi, în 1605, a mers din nou la Heidelberg, iar moartea l-a surprins la Strasbourg.

Opera sa imensă este extrem de variată. A fost specialist nu doar în dreptul roman, ci şi în limbile romanice.[29]

Godefroy a comentat autori latini. Din colecţia lui Cipariu a făcut parte şi lucrarea: ***Auctores Latinae Linguae in unum redacti corpus... S. Gervasii, apud haeredes Eustathij Vignon, 1602***, in-4, 1924 coloane plus 53 f. Index, plus 106 coloane, cu marca tipografică şi chenar ornamentat pe pagina de titlu, cu ştampila de posesor Timotheu Cipariu, legată în pergament (B 5270).

Lucrarea ***De verborum significatione et de regulis juris fragmenta...*** F.l., *sumptibus Samuelis Crispini, 1620*, i-a aparţinut şi ea, lui T. Cipariu (B 5600).

16. Jean Du Bellay (1492-1560), cardinal, om de stat, fratele mai mic al diplomatului şi istoricului Guillaume Du Bellay; poetul Joachim Du Bellay, membru al Pleiadei, i-a fost nepot. Jean a fost episcop la Paris

[29] ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 353.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)

(1532), cardinal (1535), ambasador în Anglia, apoi la Roma. Rolul său literar constă şi în faptul că a acordat protecţie literaţilor. A fost prieten bun cu Rabelais. A compus câteva poeme latine pe care le-a publicat împreună cu Odele latine ale lui Salmon Macrin, în 1546. Această ediţie a făcut parte şi din biblioteca lui T. Cipariu: ***Poemata...*** *Parisiis, ex officina Rob. Stephani, 1546* (în colligat cu Jean Salmon Macrin, ***Odarum libri tres***) (B 1965). Volumul cuprinde poeme, epigrame şi ode.[30]

17. Jean Despautère (Jean de Ninivite, ? 1460–1520), gramatician flamand, cunoscut pentru lucrările sale despre învăţarea limbii latine. Lucrarea sa, ***Rudimenta***, a fost adesea retipărită, începând cu 1512. Renumele său se datorează mai ales lucrării ***Commentarii grammatici***, publicată la Paris în 1537, o gramatică latină completă. A tipărit, tot la Paris, ***Orthographia***, în 1530 şi la Anvers, în 1540, ***Syntaxis.***[31]

Din biblioteca lui T. Cipariu, face parte şi ***Rudimentarum Grammatice***, *Lipsiae, ex aedibus Valentini Schumann, 1520*, 12 f. (B3184)

18. Pierre Godefroy (sec. al XVI-lea ?) figurează, şi el, în biblioteca cipariană cu volumul ***De amoribus libri tres***, *Lugduni Batavorum, ex officina Joannis Maire, 1648* (B 4534).[32]

În concluzie, aceşti autori francezi renascentişti cu preocupări multiple, printre care şi filologice, au făcut parte din biblioteca lui Timotei Cipariu. Acest lucru dovedeşte interesul său pentru filologie, privită în sensul larg al cuvântului. Aceste cărţi, multe din ele exemplare rare, sunt o mândrie pentru Biblioteca academică clujeană, iar punerea lor în valoare ni se pare mai mult decât necesară, chiar onorantă.

---

[30] ***Ibidem***, p. 242.

[31] ***Grand Larousse encyclopédique en dix volumes***..., vol. 4, p. 9; ***Dictionnaire des Lettres françaises. Le seizième siècle***..., p. 220-221.

[32] Vezi şi Elena Damian, ***Filologi francezi renascentişti în fondurile Bibliotecii academice clujene***, în ***Libraria. Studii şi cercetări de bibliologie***, Târgu-Mureş, vol. 2, 2003, p. 168-176.

BDD-A19438 © 2010 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:43:27 UTC)